

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunallagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunallagen (RP 280/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Mervi Kuittinen, finansministeriet
- specialsakkunnig Pasi Leppänen, finansministeriet
- utvecklingschef Sari Korento, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Statistikcentralen
- Bokföringsnämnden.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att kommunallagen ändras.

Det föreslås att förutsättningarna för inledande av ett utvärderingsförfarande i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning ändras så att de bättre beskriver den interna finansieringens tillräcklighet. Det nyckeltal som beskriver den relativa skuldsättningsgraden ska enligt förslaget ersättas med det kalkylmässiga låneskötselbidrag i koncernbokslutet som beskriver kommunens förmåga att sköta sina lån. Det föreslås att nyckeltalet negativt årsbidrag, som beskriver den interna finansieringens tillräcklighet, ersätts med ett nyckeltal som jämför årsbidraget i koncernresultaträkningen med avskrivningarna. Hyresansvaren ska jämföras med lånen i det nyckeltal som beskriver lånebeloppet. Det föreslås att gränsvärdet för kommunens inkomstkattesats höjs.

Målet är ett rättvist och tillförlitligt sätt att bedöma om en kommun har en speciellt svår ekonomisk ställning, som på lång sikt uppmuntrar kommunerna till ekonomiskt hållbara lösningar. Utvärderingskriterierna och de nyckeltal som används ska beskriva kommunens ekonomi ur olika

Betänkande FvUB 24/2018 rd

perspektiv. Syftet med ändringen av gränsvärdena för nyckeltalen är att förfarandet ska gälla de kommuner som har den allra svagaste ekonomin.

Dessutom föreslås det att kommunallagens bestämmelser om möjligheter att delta och påverka ändras för att stärka möjligheterna att delta och påverka för personer som av olika orsaker regelbundet vistas i kommunen.

Lagen avses träda i kraft våren 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Genom den föreslagna lagen ändras vissa villkor för utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning. Förfarandet regleras i 118 § i kommunallagen (410/2015). Vid utvärderingsförfarandet ska kommunen och staten tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare de tjänster som lagstiftningen kräver. Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet inom lagstadgad tidsfrist, om kommunkoncernens underskott per invånare uppfyller de lagstadgade gränserna i euro eller om de lagstadgade fyra ekonomiska nyckeltalen för kommunens och kommunkoncernens ekonomi uppfylls samtidigt två år i följd. I den föreslagna lagändringen handlar det om ändring av de sistnämnda nyckeltalen och deras gränsvärden.

I propositionen föreslås att det nyckeltal som beskriver den relativa skuldsättningsgraden ska ersättas med det kalkylmässiga låneskötselbidrag i koncernbokslutet som beskriver kommunens förmåga att sköta sina lån. Där jämförs utgifterna för skuldhanteringen med nettoinkomsterna. Det föreslås att negativt årsbidrag, som beskriver den interna finansieringens tillräcklighet, ersätts med ett nyckeltal som jämför årsbidraget i koncernresultaträkningen med avskrivningarna. I det nyckeltal som beskriver lånebeloppet föreslås att hyresansvaren ska jämföras med lånen. Det skulle beakta olika finansieringsmodeller för tillgångarna. Det föreslås ytterligare att gränsvärdet för kommunens inkomstskattesats höjs.

Vid 2015 års reform av kommunallagen betonades kommunkoncernens styrning av ekonomin som en helhet. Därför ser utskottet det som befogat att också som kriterier för att inleda utvärderingsförfarande fortfarande använda talen i koncernbokslutet, trots att vissa också fungerar på kommunnivå. Koncerngranskningen förebygger eventuellt också sådana lösningar inom kommunkoncernen som enbart syftar till att undvika underskott i baskommunen men som de facto inte kan leda exempelvis till effektivare verksamhet.

På grundval av erhållen utredning anser förvaltningsutskottet att de föreslagna villkoren för att inleda utvärderingsförfarande bättre än den nuvarande regleringen beskriver kommunens och kommunkoncernens ekonomiska situation, särskilt i fråga om finansieringens tillräcklighet. Också de föreslagna gränsvärdena landar på en nivå som tydligare än förr särskiljer endast de ekonomiskt allra svagaste kommunerna.

Betänkande FvUB 24/2018 rd

Förvaltningsutskottet konstaterar ytterligare att utvärderingsförfarandet ska inledas enligt finansministeriets prövning. De kommunspecifika faktorer som inverkar på nyckeltalen kan beaktas när inledning av utvärderingsförfarande övervägs och vid själva utvärderingsförfarandet.

I nyckeltalet för beloppet av lån och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut använder man sig av siffrorna för hyresansvar per invånare. Siffrorna framgår av noterna till kommunens bokslut. Enligt utredning antas en enhetlig framställning av hyresansvaren kräva mer specifika anvisningar från bokföringsnämndens kommunsektion och eventuellt att nyckeltalet fogas till verksamhetsberättelsen. Behov av uppdatering följer eventuellt också av det nya nyckeltalet som gäller koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag, som inte ska ingå i bokslutet för närvarande.

Vidare föreslås det att 22 § i kommunallagen om möjligheter att delta och påverka ändras så att den beaktar så kallad multilokalitet. Den föreslagna ändringen är inte tvingande för kommunerna. Bestämmelsens syfte är att ge styrning i att beakta också personer som utnyttjar tjänster och regelbundet eller en längre tid bor eller vistas i kommunen utan att vara kommuninvånare. Här avses personer som vistas i kommunen på grund av arbete, studier, fritid, en nära anhörigs eller annan närstående persons boende eller någon annan motsvarande orsak.

Lagförslaget innehåller ytterligare vissa ändringar av teknisk natur som gäller bokföring och bokslut.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 280/2018 rd utan ändringar.

Betänkande FvUB 24/2018 rd

Helsingfors 15.1.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Mika Kari sd
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Ulla Parviainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.